

L'Associació d'Amics de la Unesco de Manresa celebra trenta anys de solidaritat

TEMA DEL MES. El 1987 naixia l'Associació d'Amics de la Unesco de Manresa. Al llarg de tot aquest temps l'entitat ha organitzat la cloenda de l'Any Internacional per la Tolerància a la ciutat, projectes de col·laboració internacional com l'agermanament amb la població senegalesa de Bambylor o les col·laboracions màdiques al Camerun i els cicles de xerrades sobre relacions internacionals conegudes com "L'Estat del món". Manté l'activitat, tot i que els darrers anys ha estat més discreta.

Il·lustració de la Pilarín Bayés fet a petició dels Amics de la Unesco de Manresa pel projecte de Bambylor.

La iniciativa emergia d'un grup de manresans procedents de moviments socials diversos: el pacifisme, el progressisme, l'objecció de consciència, el moviment antiglobalització, la intel·lectualitat cristiana... Ben aviat es va fer un lloc entre les entitats més actives de la ciutat i va esdevenir la referència en qüestions com l'Acció per la Tolerància o per la Cooperació Internacional.

La raó primordial per decidir crear l'Associació, segons Albert Martí, president fundador de l'entitat, és que «vam veure que era un paraigua en què hi cabien molt bé les voluntats i les idees que teníem tots: els ideals relacionats amb temes vinculats a la cultura de pau, per la tolerància, els primers i incipients moviments de cooperació internacional... ens va semblar que era un bon projecte en el qual ens podríem sentir molt ben aixoplugats», recorda Martí, que durant anys va ser també president de la Federació Catalana d'Associacions i Clubs Unesco.

I, de fet, la Unesco, l'Organització de les Nacions Unides per a l'Educació, la Ciència i la Cultura, ha brindat a l'entitat manresana una visibilitat notable. Quim Collado, membre fundador de l'entitat, recorda que això no va implicar mai «haver de renunciar a cap dels nostres ideals» i assegura que «vam trobar en el paraigua de la Unesco la possibilitat de participar en un entorn que ens permetia, com ja es deia en aquells moments, pensar globalment per actuar localment».

Mirada oberta

Un altre dels fundadors de l'entitat, Josep Oliveras, recorda que els primers anys van tractar «molts temes internacionals i fèiem diversos cursos de cooperació, trobades de joves procedents de països que en aquell moment vivien conflictes bèl·lics -com Israel i Palestina, Sudan del Sud i un del Sudan del Nord, el Líban... - i cicles de xerrades sobre relacions internacionals conegudes com "L'Estat del món"». L'actual president, Josep Maria Vila, afegeix que van apostar per «posar Manresa al mapa internacional».

Els fundadors de l'entitat coincideixen a apuntar que dels primers anys tenen un molt bon record de les «activitats que fèiem al voltant dels dies internacionals: de la pau, de la tolerància, dels drets humans...» i ressalten que van ser promotors del Consell Municipal de Solidaritat de Manresa.

A més, el novembre del 1995, l'entitat manresana es va fer càrrec de l'organització de la cloenda a Catalunya de l'Any Internacional per la Tolerància. Van ser tres dies de debats i xerrades amb especialistes mundials com el llavors eurodiputat José María Mendiluce, que es van completar amb activitats en escoles per promoure la diversitat, una fira d'ONG que encara es manté, un concert de Lluís Llach que va omplir el pavelló del Congost i un altre de Jordi Savall a la basílica de

la Seu.

Al llarg de tot aquest temps la mirada de l'Associació d'Amics de la Unesco de Manresa ha estat oberta al món i ha col·laborat en diversos projectes. El més recent -actiu avui dia- és el de millora de l'assistència sanitària a Yemessoa, al Camerun. L'entitat ha col·laborat en dues poblacions més d'aquest país africà durant els darrers anys: Nguti i Nkoteng. S'ha cooperat per la creació i ampliació de centres sanitaris i la formació dels professionals camerunesos per tal de mantenir l'autogestió i l'autosuficiència dels centres. També han liderat diversos projectes de cooperació a Bambylor, un poble del Senegal amb el qual Manresa es va agermanar l'any 1997, arran de la relació nascuda en uns camps de treball organitzats per l'Associació d'Amics de la Unesco de Manresa al país senegalès. Però el continent africà no ha estat l'única destinació de l'ajuda de l'entitat: també s'han desenvolupat diferents iniciatives a països sud-americans, com ara Guatemala.

D'esquerra a dreta: Josep Oliveras, membre fundador Albert Martí, president fundador de l'entitat Josep Maria Vila, actual president Quin Collado, membre fundador.

Actuacions ?glocals'

Josep Maria Vila explica que el seu objectiu principal és «enfortir el compromís de la ciutat amb els valors de la justícia i el respecte a la diversitat». En aquest sentit, afegeix que «només des del coneixement d'altres formes de viure, es poden perdre porcs i promoure una educació en valors que redueixi les desigualtats entre Nord i Sud».

L'actual president explica que són una entitat formada per voluntaris que treballen en la divulgació dels objectius d'aquest organisme internacional: «La cultura de la pau, els drets humans, la justícia social i econòmica, la defensa del patrimoni històric, cultural i natural, i també el coneixement i el diàleg entre cultures i religions». Josep Maria Vila afirma que la missió de la Unesco és «construir la pau en la ment dels homes mitjançant l'educació, la cultura, les ciències naturals i socials i la comunicació», i declara que «el nucli central de la seva actuació és la defensa dels drets humans i dels drets dels pobles i de les cultures». Per aconseguir aquests objectius, doncs, desenvolupen diferents projectes, ja sigui de forma individual o bé en col·laboració amb les administracions i altres ONG, associacions culturals i veïnals o bé fundacions.

La línia d'actuació de l'Associació d'Amics de la Unesco de Manresa està dividida en dos blocs principals: la cooperació sobre el terreny i la sensibilització dels ciutadans de Manresa. Els projectes que desenvolupen tenen una dimensió econòmica en forma de transferència de recursos, però van molt més enllà del simple finançament de projectes de cooperació. «L'essència la trobem - explica Josep Maria Vila- en l'apropament entre dues cultures diferents, el coneixement i el diàleg, i en unes relacions de treball igualment participatives, tant per als uns com per als altres». Es tracta, doncs, d'una relació d'intercanvi, «d'igual a igual», en què les dues poblacions aprenen i s'enriqueixen. Al llarg de tots aquests anys, relata Albert Martí, han treballat per «donar a conèixer al món la nostra cultura i donar a conèixer les cultures del món a casa nostra».

Després de 30 anys, l'entitat continua present a la ciutat, «segurament -admet Martí- amb una activitat més discreta», però continua amb «la voluntat de ser participants del que passa al món i a casa nostra». El nucli organitzatiu actual és de 10 persones i tenen una cinquantena de socis. Havien arribat a ser més de 150, però la tendència, a totes les organitzacions d'aquest perfil, és a la baixa: «La vintena d'associacions Unesco a nivell de tot Catalunya estem vivint un procés similar», reconeix Martí, però posa en valor que «seguim fent diverses activitats».

L'actual president, Josep Maria Vila, apunta que l'entitat manté projectes de cooperació internacional, sobretot amb l'hospital de Yemessoa, al Camerun. També porta a terme tasques de sensibilització i participa al Consell Municipal de Solidaritat i a la Federació Catalana d'Associacions i Clubs Unesco. «Promovem el diàleg com a base essencial per afrontar els nous

reptes que planteja la societat actual. Oferim projectes adreçats al món educatiu i un ampli ventall d'activitats culturals (conferències, música, taules rodones, gastronomia, exposicions, ...).

Commemoració

El passat mes de novembre, amb motiu dels trenta anys de la fundació de l'Associació d'Amics de la Unesco de Manresa, es van organitzar diferents activitats per commemorar el primer projecte de l'entitat.

El primer dels actes va ser una taula rodona al Casino, titulada "Una mirada de fa 30 anys fins avui", en què van prendre part tres de les persones fundadores de l'entitat: Quim Collado, Albert Martí i Josep Oliveras. El segon acte, també al Casino, va ser una conferència-col·loqui a càrrec de Fèlix Martí, fundador i primer director del Centre Unesco de Catalunya (1984-2002). Va alertar que «el món necessita de forma urgent perspectives que permetin assolir un desenvolupament sostenible que respecti els drets humans i permetin vèncer la pobresa» i va agrair la «gran trajectòria de l'entitat de Manresa».

Consell Municipal de Solidaritat

A finals dels anys 80 i a la dècada dels 90 es va viure una etapa de molt dinamisme de l'àmbit de la Cooperació: «Les acampades a favor del 0,7%, van tenir una molt bona resposta ciutadana i van enfortir el teixit associatiu, convençut que les relacions internacionals havien de ser més justes i havien de transformar les causes de les desigualtats. La societat civil va agafar força i va demandar als seus ajuntaments que donessin resposta a aquestes inquietuds», recorda la tècnica municipal de Cooperació i Solidaritat, Rosa de Paz.

Així, l'Ajuntament de Manresa, «per donar resposta a les entitats del territori» va començar a destinar recursos a temàtiques de cooperació internacional i va crear la regidoria de Cooperació l'any 1995. Aquest any, també es va crear el Consell Municipal de Solidaritat, un dels primers de Catalunya. El paper de l'Associació d'Amics de la Unesco de Manresa, apunta de Paz, «va ser molt important els primers anys de funcionament del Consell Municipal de Solidaritat i en l'origen de la definició d'actuacions de cooperació internacional al nostre municipi i va ser una entitat capdavantera en uns moments que tot estava per construir i que ni tan sols existien regidories ni s'havia articulat la Llei Catalana de Cooperació». «D'aquest treball conjunt entre entitats i ajuntament -continua Rosa de Paz- es va anar construint la política de cooperació del municipi i a l'any 2000 ja es destinava l'1% d'ingressos propis a Cooperació».

El Consell Municipal de Solidaritat és un òrgan de participació ciutadana del qual formen part 19 entitats i l'Ajuntament de Manresa amb l'objectiu comú de construir un model de ciutat basat en la justícia social i en la justícia global. És, per tant, el principal òrgan de participació en temàtiques de Cooperació. Els primers 10 anys de funcionament del CMS consolida polítiques de sensibilització. Rosa de Paz assenyala que «també hi havia convocatòries de subvencions a països del sud per donar suport a les ONGD de Manresa que desenvolupaven accions conjuntes amb les seves contraparts del sud». A partir d'aleshores i fins avui, des del Consell Municipal de Solidaritat i Cooperació es promou i es fa el seguiment de projectes de cooperació i desenvolupament d'àmbit local i internacional, s'organitzen campanyes de sensibilització i es col·labora en campanyes d'emergències.

Tanmateix, la crisi econòmica té un impacte molt greu en les polítiques de cooperació catalanes, especialment a partir del 2011. «De fet -assegura la tècnica municipal de cooperació- és l'àmbit amb un percentatge de retall més elevat i arriba al 80% de disminució de recursos». Rosa de Paz manifesta que «Catalunya es va convertir en el país europeu que menys invertia en solidaritat i a la cua de les comunitats autònomes de l'estat espanyol». S'estima, segons les dades aportades per la tècnica municipal de Cooperació, que aquesta situació va afectar «més d'un milió i mig de persones als països del sud i les ONGD catalanes, ja que moltes van perdre personal i van haver de tancar projectes».

Manresa pateix també aquesta situació, especialment a partir de l'any 2012. L'ajustament pressupostari va suposar perdre l'1%. Actualment, els recursos destinats es situen en un 0,36 %. A més, alerta Rosa de Paz, «cal tenir en compte la disminució de dedicació de personal municipal». La mateixa tècnica municipal afirma que «només comptabilitzant els recursos destinats a projectes al sud la reducció ha estat del 69,2% i les retallades en subvencions de concurrència pública (cooperació + sensibilització) suposen un 71,5%».

Rosa de Paz i Albert Martí coincideixen a apuntar que el context també ha provocat un afebliment del teixit associatiu de Cooperació, ja que en comptar amb menys suports, tant econòmics com tècnics, ha estat difícil per al voluntariat del sector mantenir el ritme d'activitats i la vitalitat en la recerca de noves estratègies per arribar a la ciutadania.

Actualment, la situació continua força estancada. Tot i això, Rosa de Paz posa de manifest que «el suport de la Diputació permet fer activitats de sensibilització ciutadana adaptades a diferents públic, i Manresa és un dels municipis amb millor puntuació de la Diputació pel que fa al Pla de sensibilització de Cultura de Pau».

Anna Altés Nieto. Nascuda el 1979 a Vic, va viure a Manresa fins que va anar a viure a Santpedor. Infermera i podòloga, havia participat en el projecte de Bambylor i també en el del Camerun, on va fer una estada a l'hospital de Yemessoa com a infermera. També va participar l'any 2000 en un projecte de cooperació a la zona selvàtica de Rondonia (Brasil). Va estar sempre vinculada a projectes de solidaritat i en moviments socials com el del 0,7% i la lluita contra el deute extern. Va ser membre activa de l'Associació d'Amics de la Unesco de Manresa i durant una etapa va ser-ne la representant al Consell Municipal de Solidaritat de l'Ajuntament de Manresa. Persona compromesa, solidària i que lluitava pels seus ideals, va morir de càncer el dia 20 d'abril de 2013. Els últims mesos de la seva vida els va passar a Sant Feliu Sasserra amb el seu company.

Unesco Catalunya

El 24 d'octubre de 1971 Pau Casals va exposar la secular tradició pacifista i parlamentària de Catalunya en la seva coneguda al·locució a les Nacions Unides. Catalunya és un país històricament compromès amb la construcció d'un ordre mundial més just i pacífic, fet que va lligat a una aposta pel multilateralisme i pels seus principis. Des de l'inici de la relació entre Catalunya i la Unesco, el país ha donat múltiples mostres de la voluntat de participar en organismes multilaterals com a mitjà per ubicar-se al món i com a garantia de competitivitat, però també com a senyal de la seva voluntat de contribuir amb personalitat pròpia a la governança global.

Però, d'acord amb els tractats internacionals, només els estats independents, sobirans i reconeguts per les Nacions Unides poden formar part de la Unesco. Per tant, els ens subestats no tenen reconegut el dret a participar directament a l'Organització, encara que les diferents modalitats d'actors i socis implicats en les activitats que desenvolupa permet que entitats polítiques diferents dels estats també hi puguin fer sentir la seva veu i explorar vies de millora de la seva capacitat d'influència.

Durant tots aquests anys, explica Fèlix Martí, primer director i president honorari del Centre Unesco de Catalunya, les relacions de Catalunya amb la Unesco «han estat emmarcades en un context d'estira-i-arrotonsa entre uns organismes estatals que han mostrat una escassa voluntat d'adaptació a la multiculturalitat de l'Estat i una societat civil catalana amb un dinamisme i una capacitat pionera remarcables». A tall d'exemple, Martí recorda que «de les 44 persones que Espanya va enviar a la Conferència General de 1995 no n'hi havia cap que representés la cultura catalana, igual a la Conferència General de 1997». Pere Culell comparteix aquest punt de vista i afegeix que «quan l'estat espanyol va presentar la seva delegació va desarticlar la presència catalana, que ja hi portava temps col·laborant i era la que realment funcionava». A

més, en paraules de Culell la participació de Catalunya en les activitats de la Unesco «no s'hauria d'entendre tant com la voluntat de defensa dels interessos propis a l'exterior, sinó com una mostra inequívoca de cosmopolitisme i de voluntat de participació en els grans debats internacionals on els catalans tenim coses a dir».

Rosa de Paz en una reunió de treball amb el Consell Municipal de Solidaritat.

Els clubs d'amics de la Unesco són agrupacions de persones particulars sense cap vincle formal amb l'Organització que s'associen amb la finalitat de promoure i donar difusió als ideals i els programes de la Unesco. L'origen d'aquests òrgans de suport es troba en la iniciativa d'un grup d'universitaris japonesos que l'any 1947 van fundar el primer a Sendai. Amics de la Unesco de Barcelona va ser la primera entitat Unesco de la península. La seva constitució es va començar a gestionar l'any 1959, impulsada per un grup de joves catalans, intel·lectuals i lluitadors per la democràcia. Oficialment neix l'any 1960, gràcies també a la pressió de la mateixa Unesco sobre el règim polític franquista d'aquella època.

L'any 1984 esdevé una data clau per a la configuració de les relacions entre Catalunya i la Unesco: la creació del Centre Unesco de Catalunya. Des de l'aparició de l'esmentat Club d'Amics de la Unesco de Barcelona, molts altres clubs es van crear arreu de Catalunya sota la mateixa inspiració i en defensa dels mateixos ideals. Tots aquests clubs s'agruparan l'any 1984 en la Federació Catalana d'Associacions i Clubs Unesco amb l'impuls i el lideratge de Fèlix Martí. Nascut a partir de la iniciativa de la societat civil, el Centre Unesco de Catalunya liderarà clarament les relacions entre Catalunya i l'entitat fins a l'any 2003, quan el govern tripartit d'esquerres tracta de reforçar la seva personalitat en el conjunt de les relacions entre Catalunya i la institució.

Així doncs, l'article 198 de l'Estatut -ja retallat i votat al Congrés espanyol- reconeix que la Generalitat ha de participar en els organismes internacionals competents en matèries d'interès rellevant per a Catalunya. L'únic organisme que se cita de manera explícita és la Unesco. En el marc del nou Estatut, Pasqual Maragall va renovar un acord de la Generalitat amb la Unesco que establia les relacions entre totes dues institucions de manera directa en matèria de sensibilitat compartida, com poden ser els temes lingüístics.

Al cap de poc, Josep-Lluís Carod-Rovira va plantejar, quan era vicepresident de la Generalitat, que Catalunya tingués representació a la Unesco i va proposar un model semblant al que mantenen el Quebec i el Canadà des de 2006. Carod defensava que si Catalunya no té representació permanent és «per la manca de voluntat del govern espanyol, perquè a la Unesco s'accepta la representació quebequesa i també es podria permetre la de Catalunya».

El 3 de juny del 2013 se signa a París un conveni entre el president de la Generalitat, Artur Mas, i la directora general de la Unesco, Irina Bokova, segons el qual Catalunya pot enviar els seus propis representants a la Unesco, que no formaran part de la delegació permanent espanyola. Aquest acord va suposar a la pràctica desenvolupar l'Estatut, que permet aquesta possibilitat en un dels articles que no va ser escapçat pel Tribunal Constitucional.

Així doncs, malgrat que els tractats sostenen que només els estats independents, sobirans i reconeguts per les Nacions Unides poden formar part de la Unesco, el Centre Unesco de Catalunya és la primera entitat catalana -i l'única- que gaudeix de relacions oficials amb les Nacions Unides.

Senegal

Bambylor és un municipi del Senegal, situat al departament de Rufisque, a la regió de Dakar. El municipi, que es troba a una trentena de quilòmetres de la ciutat de Dakar, té una població de 3.050 habitants, amb una perifèria que suma 15.000 persones. Els primers contactes són del 1989, quan les associacions Unesco de Dakar i Manresa organitzen un camp de treball de reforestació a Bambylor. A part de la tasca realitzada en l'àmbit medi ambiental, la trobada entre les dues poblacions és una important descoberta mútua. A partir d'aquest moment, l'Associació d'Amics de la Unesco de Manresa lidera els vincles entre les poblacions.

Un dels primers projectes que es concreten és del Foyer des Jeunes et de la Culture de Bambylor. Les obres s'inicien l'estiu de 1993, durant un camp de treball de joves manresans. A partir d'aquest moment i fins a la inauguració, el 15 d'abril de 1995, els joves de Bambylor en continuen la construcció.

Precisament, el 1995 és un any especialment ric en projectes i propostes, sobretot del camp de la formació. S'adequa la Biblioteca al Casal de Joves, es tira endavant un projecte de beques per a estudiants amb pocs recursos i s'inicia l'intercanvi entre l'escola Bages de Manresa i una escola de primària de Bambylor. Aquell 1995 es formalitza el primer viatge d'una delegació oficial manresana, encapçalada per l'alcalde Juli Sanclimens -que té un carrer al seu nom a Bambylor- i acompanyat per l'aleshores cap de l'oposició Jordi Valls. La creació del Consell de Solidaritat aquell mateix any, per part de l'Ajuntament de Manresa, enforteix encara més els llaços entre els dos pobles.

El 1996 es constitueixen les comissions pro-agermanament, tant a Bambylor com a Manresa, i l'any següent, el 1997, es formalitza amb la visita d'una delegació oficial senegalesa formada per autoritats locals i provincials, i també per membres de la societat civil. També té lloc la segona visita d'una delegació oficial de Manresa, encapçalada per l'alcalde Jordi Valls. L'agermanament es formalitza després que des de l'any 1989 hi haguessin relacions d'amistat i intercanvi entre els dos municipis. És impulsat des del teixit associatiu un cop les relacions entre ambdues poblacions esdevenen continuades, fet que produeix la implicació de l'Ajuntament per constituir un marc estable.

Segons la tècnica municipal de Cooperació i Solidaritat, Rosa de Paz, l'agermanament va en dues direccions: «Els manresans s'apropen a la diversitat cultural d'Àfrica i de les relacions internacionals mentre que el poble senegalès, a més d'enriquir-se culturalment, es beneficia dels diferents projectes de solidaritat que engega el consistori manresà en col·laboració amb la Unesco, pensats per millorar les condicions de vida bàsiques de la població, no des de l'assistencialisme, sinó reforçant les iniciatives pròpies i les capacitats dels grups locals».

El mateix 1997 el Centre de Secundària de Bambylor i l'IES Lluís de Peguera de Manresa també s'agermanen. Durant aquests anys s'han anat duent a terme un conjunt d'activitats per tal que el contacte entre les dues comunitats educatives sigui real i enriquidor: intercanvi de correspondència entre alumnes, suport en millores al Centre de Bambylor (tanca, oficines i adequació d'una cantina menjador, bàsicament). El 1999 s'amplia i s'adequa el dispensari de salut i es construeix un banc de cereals, una iniciativa de les associacions de dones de Bambylor per

comprar gra en l'època de millor preu.

Laia Corral explica que l'Anna Altés i ella van entrar al projecte l'any 1999, en un camp de treball durant el qual «vam fer diverses reparacions a la maternitat de Bambylor (bàsicament pintar) i al Foyer des Jeunes et de la Culture. L'any 2001 vam repetir camp de treball, aquest cop ja com a coordinadores i vam fer tasques d'adequació del Foyer». Aquell 2001 s'adquireix una ambulància i el mes d'agost de l'any 2001 es realitza a Bambylor el IV Camp de Treball organitzat per Unesco Manresa. Un grup de 12 joves participa en l'inici d'un nou projecte de medi ambient de recollida de deixalles que continuarà durant els anys 2002 i 2003.

L'últim camp de treball que es va fer a Bambylor va ser l'any 2003: «Va consistir en un projecte mediambiental de neteja del poble i foment del reciclatge amb uns dibuixos molt xulos que ens va fer la Pilarín Bayés, i també en un intercanvi cultural, amb diversos tallers tant de cultura catalana com senegalesa. Recordo que els dos últims anys els joves vivien en famílies; va ser una molt bona experiència», assegura l'advocada Laia Corral, que ha treballat al centre Unesco de Catalunya durant 7 anys, ha organitzat camps de treball de cooperació internacional i és Membre de la Junta de l'Associació d'Amics de la Unesco de Manresa.

En resum, durant aquests anys de relació amb Bambylor s'han portat a terme 6 camps de treball, s'ha formalitzat l'agermanament, l'Ajuntament de Manresa ha subvencionat 11 projectes de cooperació de les entitats manresanes, s'han promogut intercanvis i estades a Manresa i Bambylor i s'han realitzat 9 enviaments de fàrmacs i de material mèdic. S'ha construït una granja de pollastres, s'ha condicionat l'hort i la granja avícola a l'escola de Bambylor, s'han enviat ordinadors per al Foyer i s'ha dotat el poble d'una ambulància. Segons explica Babacar Mbaye Diagne, ciutadà de Bambylor que ha viscut des de prop el projecte, la col·laboració «és un intercanvi cultural molt important i molt positiu per als dos municipis, especialment per als més joves»

Fotografies del projecte Bambylor, cedides per Laia Corral.

Guatemala

L'any 2004 el manresà Ambròs Ávalos va arribar a San Pedro la Laguna, una població de 13.800 habitants al sud de Guatemala. Un cop allà va descobrir que a la ciutat maia (originàriament anomenada Tz'ununya) encara es conservava la tradició dels cuidadors del poble, un grup de voluntaris que fan feines d'atenció en situació d'urgència i servei d'ordre -davant accidents, catàstrofes naturals, baralles- atesa la pràctica inexistència de policia i cossos de seguretat. Ambròs Ávalos es va posar en contacte amb els Amics de la Unesco de Manresa per intentar aconseguir algun ajut per al manteniment d'aquesta tradició maia de policia sense armes. Es van finançar 36.000 euros per comprar una ambulància i dues motos, obres per arreglar el local i dur a terme cursos de formació, especialment de primers auxilis, manteniment de vehicles i mediació en conflictes.

Camerun

Els projectes de cooperació entre Manresa i el Camerun neixen arran de la relació existent entre el metge català Antoni Barnadí i la ciutat. Després de treballar uns quants anys a Manresa i establir-hi forts vincles personals, el Dr. Barnadí decideix instal·lar-se a Nguti -al Camerun de parla anglesa, al mig de la selva tocant a Nigèria- on treballa durant 10 anys com a director mèdic i quirúrgic al Saint John of God Hospital.

Durant aquest període s'inicien els projectes de cooperació gràcies a la relació d'amistat entre el Dr. Barnadí i el Dr. Pere Culell: enviament de material mèdic i quirúrgic, estades de personal sanitari de Manresa a Nguti, enviament de mostres per a estudis histològics de Nguti a Manresa... L'any 1987 el Dr. Pere Culell fa una estada durant el mes d'abril a l'hospital camerunès per tal de fer tasques de suport i ensenyar noves tècniques quirúrgiques. El mes d'octubre del mateix any, el Dr. Culell substitueix al Dr. Barnadí durant el període que aquest està a Togo fent un curs de formació de medicina tropical.

El 1996 el Dr. Barnadí torna al Camerun, concretament a Nkoteng -al Camerun francòfon-, on impulsa la creació de l'Hospital Baptiste de Nkoteng i comença a treballar-hi com a director mèdic i administrador. El 1999 Pere Culell torna a l'Àfrica per tercera vegada i veu que «es podia fer alguna cosa des d'aquí per ajudar-los». Entra a l'Associació d'Amics de la Unesco de Manresa perquè tenien experiència amb Bambylor i a finals d'any, l'Associació d'Amics de la Unesco de Manresa presenta el primer projecte: la construcció d'un pavelló per a malalts contagiosos a l'hospital de Nkoteng. Fruit de la cooperació des de Manresa, es va fer l'ampliació de l'hospital, amb un pavelló que porta el nom de la ciutat. També es van realitzar diversos intercanvis de sanitaris manresans i camerunesos, que van ajudar a millorar la seva formació i la sensibilització d'ambdues poblacions.

El treball realitzat i l'èxit assolit en els diferents projectes va fer que l'any 2000 el Centre Hospitalari i Cardiològic de Manresa i l'Hospital Baptiste de Nkoteng acordessin establir un agermanament entre els dos centres mèdics. El 2001 el Dr. Joaquim Serrahima, director gerent del Centre Hospitalari, i Pere Culell fan una estada de 10 dies durant la qual aporten material mèdic i realitzen tasques d'assistència i de formació del personal de l'hospital. L'any següent tres sanitaris manresans (el radiòleg Òscar Valencoso, l'anestesiista Josep Delgado i la infermera Rosa Cobacho) hi aporten material mèdic i fan tasques de formació sanitària.

Dins del marc de l'agermanament entre l'hospital de Nkoteng i els hospitals de Manresa, una de les principals activitats que s'han realitzat són les estades de formació de personal sanitari de Nkoteng a Manresa. Cal destacar Rose Manga (2000), per fer un reciclatge en anesthesiologia i reanimació, Simon Pierre BalogBayombi (2001), per formar-se en la pràctica d'ecografies, ginecologia i obstetrícia, i Louis Ndjeng (2003), en el camp de la cirurgia general i traumatologia.

Va ser llavors que la població de Yemessoa, un poblat d'ètnia eton situat enmig de la selva camerunesa, li va demanar al Dr. Barnadí que hi organitzés un centre de salut, per la poca dotació sanitària de la zona. Durant l'any 2004 es completa la primera fase del projecte, que consisteix en la construcció de la casa del metge, on es comencen a fer les visites als pacients i durant el 2005 es finalitza la construcció de l'hospital, amb l'objectiu que esdevingués autosuficient a curt termini i que l'ajuda externa només fos necessària en cas de millora de les infraestructures. Actualment, aquest centre atén una mitjana de 9.600 pacients cada any i realitza 240 intervencions quirúrgiques. Dona feina a 30 camerunesos, es dedica a la medicina assistencial i preventiva, i ofereix serveis de medicina interna, tocoginecologia, pediatria, cirurgia i traumatologia. Disposa de més de 30 llits, bloc quirúrgic, sala de consultes prenatales, sala de cures, sala de parts, sala de consultes externes i farmàcia.

Pere Culell explica que des de l'inici ha volgut ser un projecte obert a les institucions catalanes: «Inicialment liderat per l'Associació d'Amics de la Unesco de Manresa i Althaia, posteriorment hem iniciat un treball en xarxa amb Codes-Cam (Cooperació pel Desenvolupament del Camerun), que té diversos projectes oberts al Camerun», assenyala, i afegeix que «és com una cooperativa, no hi ha una entitat superior com una ONG o una comunitat religiosa que el gestioni, fet bastant innovador a l'Àfrica».

Aquest treball cooperatiu entre Manresa i Yemessoa ha posat en valor, segons relata Culell, l'intercanvi d'experiències entre professionals pertanyents a diferents realitats: «Manresa ha aportat recursos i experiència professional -assegura el metge manresà- i Camerun el valor de la hospitalitat, la riquesa de l'Àfrica subsahariana i el treball sanitari de proximitat a la comunitat».

Pere Culell i Antoni Barnadí.